

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
Інформаційно-бібліографічний відділ

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

(сценарій літературного вечора,
присвяченого 30-річчю Незалежності України)

Київ, 2021

94(477):82-2

Укр

Україна на шляху незалежності: сценарій літературного вечора, присвяченого 30-річчю Незалежності України/ підготували: Л. Полозенко, Г. Полозенко. – К. : НУБіП, 2021. – 14 с.

Україна на шляху незалежності

*Держави дерево росте,
Осиливши всі потрясіння,
Не всохне, як гілля проросте, -
Бо в ньому в глибині коріння.
(Вадим Крищенко)*

24 серпня 1991 року Верховна Рада УРСР ухвалила Акт проголошення незалежності України, який увінчав вікові устремління нашого народу до самостійності.

Русь, Галицько-Волинське князівство, Велике Князівство Литовське (Литовсько – Руська держава), Українська козацька держава, українські державні утворення початку ХХ століття – від них сучасна Україна успадкувала традиції державності, що ґрунтувались на самоідентичності.

Словами Тараса:

Щоб не згинала нас біда,
Ми просили Бога вже коли:
«Єдиномисліє подай
І братолюбіє пошли»
(Вадим Крищенко)

Для того, щоб Україна стала дійсно незалежною, самостійною потрібно буде багато зробити як в законотворчому процесі, так і серед суспільства, щоб українці не змагалися один з одним, а йшли до кращого життя всі разом.

Козацьким нащадкам.

Святі слова із клятви козаків:
«Боронити державність країни і волю»
Долетіли до нас крізь горило віків,
Щоб боролись за кращую долю.
І сьогодні Всевишній можливість дає
Відродити дух волі й свободу,
Зрозуміти у решт, хто ми є:
Байстрюки чи нащадки козацького роду?
Україною клич заповітний зліта!
«За відродження славних традицій»
І здійсненою стане славетна мета:
Воля й щастя для всіх українців!
(Віктор Черненко)

1 грудня 1991 року відбувся перший референдум в незалежній Україні, щодо підтвердження Акту незалежності. За цей документ висловилося 90 відсотків громадян, що брали участь у референдумі. Одночасно відбулися вибори

Президента України. Найбільше голосів було за Леоніда Макаровича Кравчука (61.6% виборців).

5 грудня 1991 року на урочистому засіданні Верховної Ради України Леонід Кравчук склав присягу Президента України – це був перший президент незалежної України.

На Верховній Раді незалежність України

проголосили.

На референдумі українці Акт незалежності

підтвердили.

Тепер потрібно було зібрати всі демократичні сили,

Щоб конституційні права

Від горя і біди українців боронили...

(Любов Полозенко)

6 грудня 1991 року прийнято Закон «Про збройні сили України», яким проголошувалось, що Україна як незалежна держава створює власні сили у складі Військ наземної оборони, Військ повітряного простору, Військово-морських сил.

Ніколи на чужу державу українці не нападали.

Завжди впродовж віків від ворогів

Свою рідну неньку-Україну захищали.

Хоч не завжди їм це вдавалось.

Та вони не здавались.

І тому Закон «Про збройні сили України»

Першим прийняли,

Щоб недруги добре знали,

Що армія у нас є,

Щоб українці надію мали –

Тому про свої збройні сили подбали.

(Любов Полозенко).

Відомий український поет Вадим Крищенко, професор кафедри культурології НУБіП написав дуже багато віршів, які стали піснями та носять патріотичний характер. Ось рядки одного вірша, щодо того, щоб Україна мала свої збройні сили, він закликає всіх українців:

Щоб ворожі зграї

Оком не косили

Щоб відчув загарбник:

Нас чіпать не можна –

Треба, щоб були в нас

Непоборні сили,

Треба, щоб всі знали –

Ми непереможні.

Другим відповідальним етапом стало формування державних символів (державний гімн, державний прапор та державний герб), які б відображали національний менталітет та ідеї нашого суспільства.

Герб і прапор прийшли до нас давно
Ще із часів Київської держави,
А пісню-вірш і музика до нього
Написана твоїми рідними синами –
Ще півтора століття тому...
(Любов Полозенко)

У 1862 році Павло Чубинський, «наддніпрянець», під впливом почутої пісні у виконанні сербів-емігрантів, у якій були такі слова: «Серце біє і кров ліє за свою свободу», дуже вразила його. І він написав пісню «Ще не вмерла Україна». А вже наступного, 1863 року, здолавши кордони, вона була покладена на музику священником греко-католицької церкви Михайлом Вербицьким.

І коли в цьому ж році ця пісня прозвучала – цим було перекинуто духовний місток між українцями та українськими землями.

Коли я чую «Ще не вмерла...»
Сягає настрій у zenіт,
Я опиняюсь на Говерлі,
Переді мною – цілий світ.
(Юрій Коломієць)

15 січня 1992 року указом Президії Верховної Ради України затверджено мелодію державного гімну «Ще не вмерла України», вищезгаданих авторів вірша та музики.

Пісня-вірш був дуже великий і тому в текст внесли зміни, зміст і основа пісні залишилися такими, як бажав Павло Чубинський. Ця подія відбулася в 2000 році.

Тепер гімн має такі слова:

Ще не вмерла України
І слава, і воля.
Ще нам браття молодії
Усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки
Як роса на сонці
Запануємо і ми браття,
У своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим
За свою свободу
І покажем, що ми браття
Козацького роду.

28 січня 1992 року затверджено синьо-жовтий прапор, як Державний прапор України. У статті 20 Конституції України (1996 року) написано «Державний прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Прапор – це державний символ
Він є у кожній державі
Це для всіх – ознака сили,

Це для всіх – ознака слави.
Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє – небо, жовте – жито.
Прапор цей оберігаєм,
Він – святиня, знаюсь всі
Прапор свій здіймаєм гордо,
Ми з ним душі і єдині
Ми навіки вже – народом
Українським, в Україні.
(Н. Поклад)

Синій і жовтий (золотий) використовувались на гербі Галицько-Волинського князівства. Існує популярне пояснення, за яким синій колір символізує небо, а жовтий – пшеничне колосся.

Стань під прапор синьо-жовтий
Стяг відважних прабатьків,
Доторкнись позолоти
Запорізьких козаків,
Доторкнися голубизни
Патріотів-воjakів.
Стань під прапором Вітчизни
Серед гордих козаків...

Починаючи з XVI століття війська Запорізького використовували в невеликій кількості прапори-хоругви синьо-жовтих барв, а вже з 1710 років синьо-жовті козацькі прапори почали переважати серед хоругв.

Сучасний синьо-жовтий прапор був вивішений у Львові над ратушею, як національний прапор Галичини 25 червня 1848 року.

Після революції 1905 року його почали використовувати у Наддніпрянській Україні. У 1917-1921 роках цей стяг був державним прапором УНР, 1938-1921 роках – як прапор Карпатської України. За радянських часів синьо-жовтий прапор використовувався підпільно.

І, нарешті, коли 24 серпня 1991 року Верховна Рада України ухвалила Акт проголошення Незалежності України, до залу був внесений синьо-жовтий прапор. Такий прапор замайорів над куполом Верховної Ради.

Небеса блакитні сяють із глибини,
А пшеничні й житні мерехтять лани.
Образ цей не зблідне, хоч минуть жнива,
Це знамено рідне – злото й синява.
Прапор наш як літо, в сонці майорить
По долині жито, по горі блакить,
Прапор наш - не битва, не рушничний дріб:
По горі молитва, по долині – хліб.
(Дмитро Павличко).

23 серпня 2004 року Президент України Леонід Кучма підписав указ про святкування «Дня Державного Прапора», пізніше його було доповнено указом

Президента України Віктора Ющенка і наголошено, що прапор потрібно піднімати під час святкування державних свят та проведення загальнодержавних заходів.

Два кольори

Два кольори над нами: сонце і небо...
І щастя більшого людині вже не треба!
Два кольори зливаються в єдиний,
На горизонті – це моя Україна!
Два кольори єднання навіки,
Бо жовте – то є місяць і зірки,
Колосся, що достигло на полях,
Плоди, що наливаються в садах,
Блакитне – то є небо, що без меж,
Моря, річки, волошки в житі теж!
Гілки калини й маки пурпурові –
Життя то символи і вічної любові!
Моя найкраща, мила Україно!
Так люба мова солов'їна.
У цілм світі кращої немає!
Хай Схід і Захід прапор об'єднає.
Хай Північ з Півднем
Теж пліч-о-пліч йдуть
Два кольори...
Та лиш одна в нас путь!

(Тетяна Акольмаз, Миколаївщина. 2015 р.)

Третім державним символом є тризуб. З найдавніших часів він був знаком нашої Київської держави. Археологи знаходять зображення тризуба, викарбуваного у княжі часи на монетах, печатках, посуді, настінних розписах.

Під час укладання договору з візантійцями, послы київського князя Ігоря (912-945 роки) мали свої печатки з тризубами.

Великий київський князь Володимир Святославович карбував тризуб на своїх срібниках і злотниках, де з одного боку монети зображувався портрет володаря, а з другого – княжий знак, родовий герб тризуб.

Тризуб прийшов до нас із давнини,
І ми повинні про це добре знати,
Що наші предки жили у Київській Державі,
Про це не треба нам ніколи забувати...

25 лютого 1918 року на засіданні Малої Ради затверджено рішення: «Гербом УНР приймається знак Київської Держави часів Володимира Великого». Через три дні у статті «Український державний герб», яка була надрукована у «Народній волі», Михайло Грушевський напише: «Се оздоба питоменна, не запозичена, зв'язана з нашою тисячолітньою державою, політичною, культурною історією».

Наш герб – тризуб
Це воля, слава й сила
Наш герб – тризуб
Недоля нас косила
Та ми зросли, ми є
Ми завжди будем,
Добро і пісню несемо
Ми людям.
(Н. Поклад)

Дії, які відбувалися в ЗУНР та УНР (1917 – 1921 роках), привели до того, що тризуб став тільки головним символом Державного центру УНР в еміграції громадських та політичних організаціях.

І от тільки Україна стала незалежною, указом Президії Верховної Ради України 19 лютого 1992 року затверджено малий герб України – тризуб, він же став головним елементом майбутнього великого Державного герба України.

У статті 20 Конституції України наголошується: «Головним елементом великого Державного Герба України є знак Княжої Держави Володимира Великого (малий Державний герб України – тризуб).

Золотий непокорний тризуб
Як птах золотий в переливах
На прапорі має, горить
Це знак наш, це фабрики й ниви
Це символ, що будемо жить.
Це хліб наш, вугілля і цукор,
Степи плодовиті, моря...
Це в праці змозлені руки,
Що подвигом завжди горять.
Це наша любов, наша мужність,
Вогняний порив боротьби,
Це наша згуртованість дружня,
Це пісня нової доби
Це юність, це клич покоління
Що йдуть крізь життєву грозу
Це слава твоя, Україно,
Золотий непокорний тризуб.
(М. Сопілки)

27 червня 1996 року на засіданні Верховної Ради (так звана «Конституційна ніч») відбувалось бурхливе обговорення Конституції, поступово було узгоджено всі суперечливі питання, і уже вранці 28 червня 1996 року більшістю депутатів Верховної Ради (315 голосів) Конституцію України було ухвалено і прийнято закон про введення її в дію. Цей день став Днем Конституції України.

Конституція набула чинності з моменту її прийняття і стала основою для розбудови розвинутого громадянського демократичного суспільства.

Не так то просто було
Цю Конституцію прийняти,
Адже протиріч було дуже багато.
Та депутати нарешті всі питання узгодили,
Тепер, що записано – треба виконувати...
Ми громадяни вільної країни,
І Конституція у нас одна.
Де все записано, що у мого народу
Є рідна українська мова.
І ненька-мати Україна – незалежна і правова.
(Л. Полозенко)

В статті 10 написано: «Державною мовою в Україні є українська мова.
Крім того гарантується вільний розвиток інших мов національних меншин
України».

Рідна мова

Шануймо українську мову –
Пісенну, щедру, пресвяту,
І калинову, й волошкову,
Джерельно-чисту – саме ту!

Хвилюють серце звуки рідні.
Привільно ритміка бринить.
Ота мелодика чарівна
І зігріває. і п'янить.

Нетлінна пісня материнська
Від серця лине в небеса.
Звучать мелодії дитинства,
Квітує й щедро родить сад.

З прадавнини, з часів козацьких
Лікує душу й окриля,
Тече в світи слов'янська, братська,
Дніпрова моря Кобзаря.
(Слово Просвіти, № 52, 2017 р –
Олександр Печора з Лубен)

А ось як пише про українську мову уродженець села Макіївки
Кремінського району Луганської області Володимир Мартиненко, де зараз
гримлять гармати, свистять кулі.

Мова рідна!
Мова рідна моя,
Ти вода з ручая
Українська співучая мова!
Як ганьбили тебе,

А з тобою й мене,
Та з землі брала сили ти знову.
Ти - моє друге я,
Мова люба моя,
Ти для мене мов рідная мати,
Скільки є в мене сил,
Де б я в світі не жив,
Тебе буду всім серцем плекати.
З мови день настає,
Добре те, що в нас є
Чисте поле і мова єдина.
В ній відгомін віків,
В ній мій плач, і мій спів,
В ній безсмертя твоє, Україно!
(2014 рік, В. Мартиненко)

2 – 16 вересня 1996 року відбулася перша в Україні грошова реформа. Було запроваджено національну грошову одиницю – гривню. На українській землі карбування власної валюти гривні започаткував Володимир Великий. Це були так звані «злотники» та «срібляники» - золоті та срібні монети, на яких зображувався сам князь та його герб у вигляді тризуба.

У XII-XIV століттях Київська держава переживала період феодальної роздробленості і карбування монет припинилось. Пізніше відродити карбування монет планував Богдан Хмельницький.

1 березня 1918 року Центральна Рада прийняла закон про впровадження нової грошової одиниці – гривні. Та це впровадження довго не протрималось.

Нарешті, коли Україна стала незалежною, гривна увійшла в економіку країни, та має статус національної валюти. Ось що сказано в статті 99 Конституції України (1996 року): «Грошовою одиницею України є гривна».

Забезпечення стабільної грошової одиниці є основною функцією центрального банку держави – Національного банку України.

Ганна Дудка, лірична поетеса, до десятиліття введення гривні в оборот написала вірш.

Ода гривні

Гривня відзнача десятиліття.
У душі – сум'яття вирина.
Вже минула й середина літа,
А тепла усе чомусь нема.

Ми вже стільки років незалежні
Мода в нас пішла на кольори.
Мов човна у морі безбережнім,
Кида нас то вниз, то догори.

Срібна гривня у музейній тиші
Згадує про русичів можуть.

І в уяві – знов куці кишені
По Дніпру з товарами пливуть.

Вже були й карбованці, й купони,
Знаєм ми, по чому лиха ківш
Гривня – це не зайві перепони,
Це для пут колишніх гострий ніс

Віriamo: усе у нас здійсниться,
Гривня наша виросте в ціні:
Вічності глибока таємниця
У тризубі древньому на ній.

(15.08.2006)

Суперечливість і неоднозначність перебігу державотворчих процесів протягом перших років незалежності вилилось у потужний вибух масового невдоволення під час президентських виборів 2004 року, названого «помаранчевою» революцією.

Звершилось

Звершилось!

Помаранчею розквітав Майдан –
Свободи захотіли в Україні люди...
Свободи від кайданів й каяття
За згублені у просторі та часі будні...
Так «Разом нас багато!» - залунало скрізь,
Що «Нас не подолати» -
Повірили в це люди,
І прапор Перемоги замайоріти встиг.
Як помаранчею світилося усюди!
І вірилось восторжествує правда,
Та знаємо –до цього довгий шлях
І прагнемо, щоб демократія – назавжди...

(Грохольська Л. І., випускниця 1982 року УСГА)

Понад двадцять років українська державність не могла досягти стабільності.

Події та процеси, що розгорнулися наприкінці 2013 на початку 2014 року в Києві, а потім по всій Україні, отримали назву «Революція гідності». Формальним приводом цих подій та процесів стала відмова політичної влади на чолі з Януковичем В. від юридичного оформлення законодавчого закріпленого курсу на європейську інтеграцію.

Події на Майдані

« Революцією гідності» назвали
Це щоб люди добре запам'ятали
Ті буремні дні, коли силовики
Активістів Євромайдану вбивали.

Революція гідності – це не лише Майдан Незалежності й вулиця Інститутська в Києві – це сотні Майданів, які повстали по всій Україні...

Найболючими днями були лютневі дні 2014-го, коли в Києві розпочалися масові розстріли майданівців. Силовики використали водомети, газ та вогнепальну зброю, від куль снайперів загинуло понад сотня мітингарів. 22 січня 2014 року на вул. Грушевського у Києві було застрелено двох активістів Євромайдану. Ці жертви стали першими у «Небесній сотні» - когорти зі 105 мирних протестувальників, які загинули, захищаючи ідеї та гасла Майдану.

Під враженням від подій у Києві 21 лютого 2014 року поетеса Ольга Ольхова написала вірш «Небесна Сотня».

Мій тихий Боже, як ніколи тихий
До тебе в небо в хмари, в небеса
До твого раю, де немає лиха,
Ідуть з Майдану Ангели Христа
Ідуть до тебе воїни беззбройні
У камуфляжі, касках, у крові,
Ангели-воїни сміливі й безборонні...
Ідуть до тебе вчора ще живі,
Так густо пахнуть димом їхні крила,
І в кіптяві обличчя золоті,
Нам відпускати, Боже їх не сила,
Небесну Сотню – воїнів твоїх.
Молитві вслід ми просимо без страху
На залишках зруйнованих в'язниць,
Якщо існує найгучніша кара –
Зішли її на голови убивць.

На початку березня частиною міст Східної України прокотилася хвиля суспільно-політичних акцій: мітинги, захоплення адмінбудівель, вуличні сутички між представниками антимайданівців та євромайданівців, вивішування російських прапорів. Найгостріші події розгорнулися в Донецькій, Луганській областях.

РНБО України оголосило про початок антитерористичної операції (АТО).

11 травня 2014 року проросійськими силами було проведено «референдум» на території окремих районів Донецької та Луганської областей. Проголосили утворення ДНР і ЛНР. Крим забрала Росія.

Наша влада змушена була захищатись. Почалася війна, якби її не називали:

АТО чи (як нині) операцією об'єднаних сил – гинуть наші воїни-захисники.

Іде війна

Іде війна... Ми рідний край боронимо,
Красу землі снаряди рвуть що мить.
А ворог суне чорними колонами,
Щоб долю українську затемнить.

А Схід кипить російськими спецназами,
Щоб виконати путінський наказ...
Але зуміли розпізнати відразу ми.
Отих, хто з нами, й тих, хто проти нас.
Хрипить Донбас, брехливістю загоцаний,
Обману того чути дим гіркий...
Стають у стрій, щоб стати оборонцями,
Сини найкращі – хлопці, юнаки...
(Вадим Крищенко, 2014 рік)

Хоч перемир'я підписали та сьогодні ворожі снайпери по наших позиціях стріляють.

Нам треба мир

Війна – це горе знаєм я і ти.
Вже досить слухать смерті злісні брязки.
Нам треба мир зі знаком правоти.
Нам треба мир – не з присмаком поразки.
Нам треба мир! Ми прокляли війну.
Хай не вбиває нас снарядів порох!
Та хто кричить – «За будь-яку ціну»,
То нам не друг, той Україні – ворог.
«За будь-яку ціну» - це гасло всіх пече,
Хто розуміє, що в його основі.
Нам треба мир... Та не згубимо честь,
Що розписалась на українській крові.
(Вадим Крищенко, 2018 рік)

Більш як 300 років (з 1686) українська православна церква знаходилася під юрисдикцією Московського патріархату.

Дії церковної і світської влади в Україні та материнської Константинопольської православної церкви були спрямовані на подолання наслідків поділу українського православ'я та створення автокефальної помісної Православної церкви України. Підсумком цього процесу стало отримання Томосу про автокефалію, яке відбулося 2019 року.

Томос – це геополітична катастрофа Росії, через яку вона втратила духовний вплив на Україну.

Це ще раз доводить всім нашим недругам, що Україна є незалежна держава, має свою владу і свою церкву.

Століття за століттями минали,
А ми все Московському патріархату поклонялись.
І ось нарешті Томос одержали ми -
Храмів рідних перезвін радісно вітаєм!
(Л. Полозенко)

30 років наша Україна незалежна держава. Та на превеликий жаль Україна в черговий раз перебуває на вирішальному етапі своєї історії. Майбутнє нашої

країни залежить від далекоглядності та рішучості лідерів, толерантності та зваженості в діях політичних сил, єдності та віри народу в свої сили.

Нам треба вірить Україні.

Живем на протягах епохи
То звідси дує, то – відтіль.
Хоча закашлялись ми трохи,
Та віримо – здолаєм біль.
Неначе боремось багато
З чуттям своєї правоти.
Але чомусь вкраїнську хату
Не може лихо обійти.
Із виду ми неначе гожі,
Але хиткі життя мости...
Слово «уміємо» і «можем»
Нам ще потрібно довести.
Хай нас гуртує єдність щира,
Що стяг соборності несе,
Бо тільки сила, тільки віра
Нас оборонить і спасе.
Хоч негараздів досить нині,
Та мовлю, щоб не чулась дрож:
Нам треба вірить Україні
І в себе вірити також !
(Вадим Крищенко)